

Høyrings svar – forslag om endringar i forskrift om ein verdig eldreomsorg – sambuargaranti

Fylkeseldrerådet i Hordaland handsama høyringsnotatet i møte 7. november 2019, under PS ~~XX~~/19.

Positivt tiltak, men ikkje utan problem for den som nyttar seg av garantien.

Fylkeseldrerådet ser positivt på intensjonen i forslaget om å utvida forskrifta med ein sambuargaranti, slik at det i alle kommunar blir høve til at ein ektefelle eller sambuar, *som sjølv ønskjer det*, kan bu saman med partnaren på sjukeheim eller i omsorgsbustad når den eine av helsemessige årsaker blir bebuar der. Notatet gir gode skildringar av korleis det kan kjennast å bli «skild» i alderdomen fordi den eine parten er blitt så hjelpetrengjande at den beste staden å bu siste del av livet, er på ein sjukeheim/ i ein omsorgsbustad. I høyringsnotatet vert det i kapitel 4 nemnt at i dei kommunane som i dag har ordning med sambuargaranti, så er ordninga lite etterspurd. Fylkeseldrerådet vil peika på problematiske sider ved å nytta seg av garantien, sider som kan forklara kvifor ordninga er lite etterspurd der tilbodet finst i dag.

Problem ved å nytta seg av garantien.

Auka kostnader for sambuaren

Fylkeseldrerådet i Hordaland meiner det kan vera gode grunnar til at ordninga vert lite nytta. I kapitel 5 om administrative og økonomiske konsekvensar for kommunen, peikar notatet indirekte sjølv på slike grunnar når det vert forklart kvifor ein garanti ikkje treng å verta fordyrande for *kommunen*. Blant anna seier notatet at en frisk person vil krevja lite ut over kost, men at ein person med bistandsbehov som kan verta dekte med heimetenester, vil få ei dyrare teneste dersom vedkommande blir sambuar med partnaren på sjukeheimen/ omsorgsbustaden. Satsen for sjukeheims plass er, som kjent, sett i høve til den inntekta bebuaren har, og satsen er høg. Den partnaren som vel å bli sambuar på sjukeheimen, kan difor i realiteten måtta finansiera sambuarskapen ved å selja den tidlegare felles bustaden. Men det vil vera å leva utrygt.

Utryggleik for sambuaren

Det kan vera risikabelt og utrygt å vera den parten som vel å bli sambuar med den hjelpetrengjande på sjukeheimen/ i omsorgsbustaden. I kapitel 5 i høyringsnotatet blir det peikt på at sambuaren ikkje har krav på sjølv å få tildelt plass på sjukeheimen når partnaren fell bort fordi plassar blir tildelt etter nøye vurdering av behov. Blir ikkje den etterlatne sambuaren vurdert å ha behov, så må ho eller han flytta ut. Er då den tidlegare felles bustaden avhenda, så får den som lever att, eit problem.

Frykt/ fare for å bli utnytta

I kapitel 2 i høyringsnotatet handlar nest siste avsnitt om ressursutnytting ved å leggja til rette for «å bygge bro mellom pårørendeomsorgen og den offentlige helsetjenesten.» for å oppnå ein betre samla ressursutnytting. Det kan vera grunn til å tru at den hittil låge etterspurnaden om å få vera sambuar på sjukeheimen/ i omsorgsbustaden, i tillegg til skepsis av økonomiske grunnar, også kan forklarast med frykt for å verta (ut)nytta som «pleieassistent».

Krav om informasjon; Informasjon er naudsynt

For å gjera eit fornuftig og framsynt val når det gjeld eventuelt sambuarskap på sjukeheimen, treng den som skal velja, relevante opplysningar om kva eit slikt val inneber. Høyringsnotatet seier ikkje noko om at ein sambuargaranti må innehalda krav om grundig informasjon om kva sambuarskapen vil kunna medføra av konsekvensar for den som vel denne løysinga. Det vil trengst informasjon både om økonomi, framtidig bustad når partnaren fell bort og kva for ein innsats som vert forventa av sambuaren når ho eller han flyttar inn til partnaren på sjukeheimen/ i omsorgsbustaden.

Slik informasjon må koma fram både i skriftleg form på papir og liggja på kommunen si nettside.

Konklusjon

Fylkeseldrerådet i Hordaland støttar den endringa som er føreslått i forskrift 12. november 2010 nr.1426 om ein verdig eldreomsorg. Endringa sikrar at den overordna haldninga skal vera at *dersom ein ønskjer det*, så skal ein vera garantert å kunna bu saman med partnaren på sjukeheimen/ i omsorgsbustaden. Fylkeseldrerådet føreslår at det i forskrifta vert stilt krav om at det i samband med garantien om sambuarskap, må liggja føre informasjon, på papir og nett, om kva konsekvensar sambuarskap på sjukeheimen kan medføra.

Fylkeseldrerådet i Hordaland
Gunda Falao Sparre
leiar